

L'emprenedoria com a actitud vital transformadora

Compracoop comercialitza productes de cooperatives i d'altres empreses socials. A cavall entre el comerç just, la banca ètica i els productes ecològics, el projecte es troba en fase de llançament gràcies a la persistència d'un grup d'emprenedores. És un exemple d'emprenedoria social cooperativa perquè, més enllà de generar una activitat nova, vol canviar les relacions

comercials vigents. L'emprenedoria, tradicionalment vinculada amb els ideals liberals, també pot ser transformadora. Hi ha molts projectes emprenedors que s'allunyen de l'individualisme i neixen amb una vocació social i cooperativa. Ara, aquests projectes tenen un nou espai inspirador, l'EstArter, que els dotarà d'eines i de sentit.

Alba Gómez Gabriel
quadernsdillacrua@directa.cat

Donar cos a una idea de manera col·lectiva té més avantatges que fer-ho de manera individual: podem compartir coneixements, qualitats i recursos, fer xarxa, donar-nos suport mutu, etc. Però els projectes col·lectius no són fàcils. Cal construir allò que es veu (la comunicació), allò que no es veu (les relacions i emocions), el que es toca (la viabilitat) i el que es pensa (l'organització i l'estratègia). Conscients que hi ha molts projectes col·lectius nascuts per transformar les coses, del gener al maig, l'Escola de l'Igop –juntament amb professionals del món acadèmic, d'entitats i de moviments socials– organitza l'EstArter, que dotarà d'eines i de coneixements aquests projectes col·lectius que encara són un esbós o que ja es troben en fase d'enlairament.

Per emprendre un projecte col·lectiu cal una reserva emocional perquè viurem moments durs i conflictius

La proposta s'allunya del format formatiu clàssic: promou un sistema de mòduls basats en l'aprenentatge col·laboratiu entre iguals; és a dir, les emprenedores enriquiran els seus projectes amb el *feedback* de les companyes. "Aquesta idea d'assessorar-nos col·lectivament l'hem replicada de la Plataforma d'Afectades per la Hipoteca (PAH)", explica l'Àlvaro Porro, un dels impulsors de l'EstArter, que treballa a la revista *Opcions-Críc* i

coneix de primera mà Can Masdeu. "A l'EstArter, posarem sobre la taula el bagatge dels moviments socials que tenim moltes persones de l'organització", afirma.

La reserva emocional

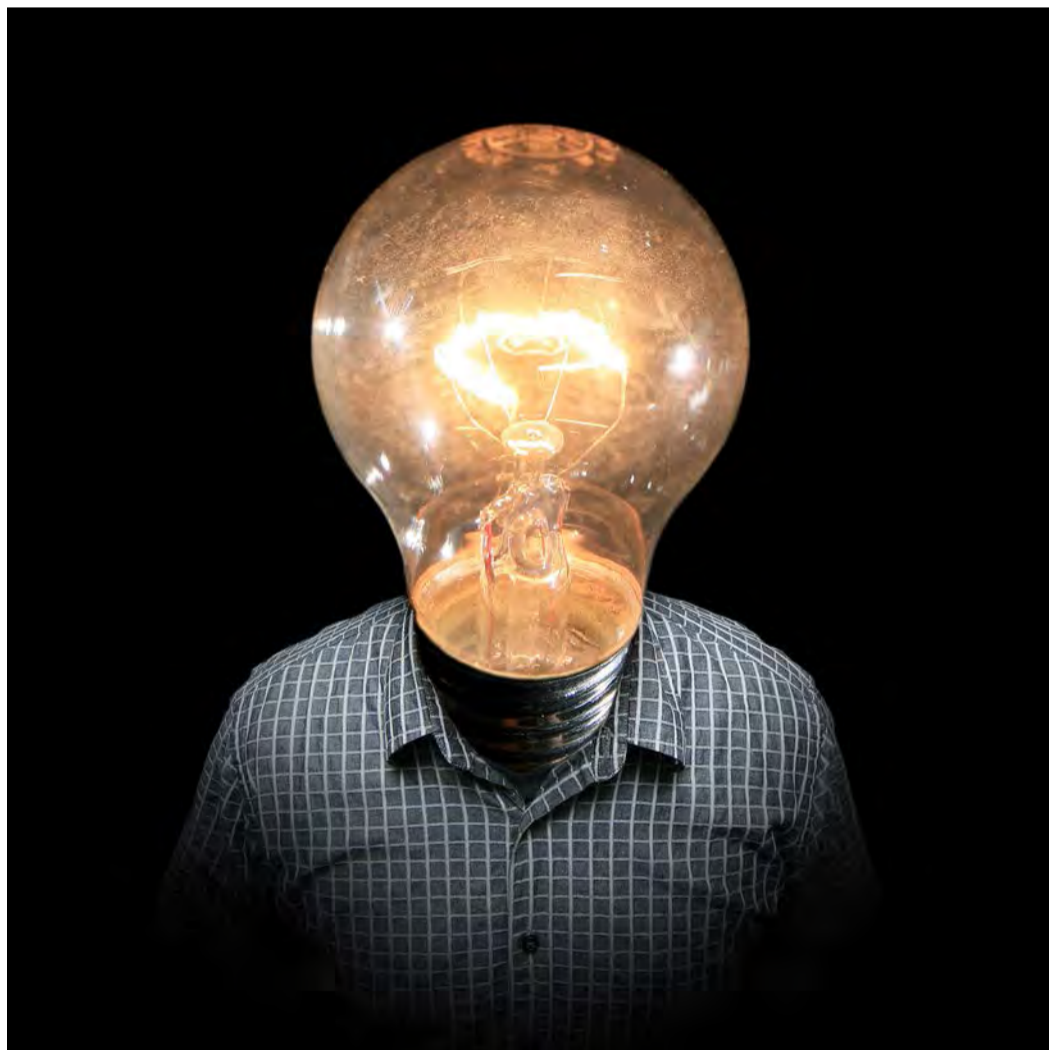
Emprendre és formar-se, intercanviar i aprendre. L'EstArter no està en contra de cap tipus d'emprenedoria, però aposta perquè l'economia solidària i els moviments socials es reapropiïn del camp emprenedor. "Per a nosaltres l'emprenedoria col·lectiva engloba projectes col·lectius que neixen per cobrir una necessitat social, econòmica, cultural... però que no necessàriament volen generar ocupació: pot ser un grup de persones que s'organitzen col·lectivament per posar en marxa una campanya des del voluntariat", explica Porro.

Segons ell, tots aquests projectes col·lectius tenen una dimensió emocional important. I això, l'EstArter ho abordarà en un mòdul anomenat esfera invisible. "A l'hora d'emprendre –reflexiona Porro– necessitem una reserva econòmica i un seguit de contactes, però també una reserva emocional perquè viurem moments durs i conflictius".

A l'EstArter, s'hi pot inscriure qualsevol persona interessada en l'emprenedoria social col·lectiva, des de qui estigui construint un projecte i vulgui reflexionar sobre ell per millorar-lo fins a qui tingui ganes de conèixer millor el món emprenedor. Potser, allà, trobarà aliades per imaginar un projecte de bell nou.

Posar fil a l'agulla

N'klôwô és una iniciativa de comerç just que ofereix roba de llet feta a Costa d'Ivori i Burkina Faso. Dues emprenedores, la Cèlia i la Núria,

L'EstArter aposta perquè l'economia solidària i els moviments socials es reapropiïn del camp emprenedor

Cayusa

han posat fil a l'agulla amb una idea: generar llocs de treball dignes a aquests països i capgirar les relacions comercials colonials. Els llençols que venen ara –diuen– són molt més que llençols perquè, per poder-los produir, han hagut de trencar moltes lògiques. Llogam és una plataforma que connecta llogateres i propietàries favorables a posar en pràctica preus més justos per a l'habitatge. La idea és que les llogateres paguin una part del

lloguer amb diners i una altra destinant temps a tasques que necessiti la propietat, com si formessin part d'un banc del temps. Darrere aquesta idea, hi ha la Lídia, una emprenedora capficada a millorar el problema de l'accés a l'habitatge.

Són dos projectes d'emprenedoria social cooperativa que combinen la creació d'una activitat professional amb l'afany de transformar la realitat social, econòmica, política, cultural o

ambiental. Els dos casos es van posar en contacte amb el Laboratori d'emprenedoria social cooperativa LabCoop i això els va permetre fer un salt endavant.

Un laboratori transformador

El LabCoop, que també participa a l'EstArter, és una cooperativa sense ànim de lucre engendrada pel Grup Cooperatiu Ecos, alguns dels seus membres –Arç Cooperativa, Ets i l'Apòstrof– i altres projectes incorporats recentment, com Hobest i Calidoscoop.

Amb un any de trajectòria, aquest laboratori s'ha convertit en el trampolí de disseny de projectes emprenedors. En alguns casos, els ha cedit un espai de cotreball (a la mateixa seu central del grup Ecos) per començar el camí de l'empresa i, en altres, ha estat la incubadora que ha permès que la idea original que ha brotat al cap d'una persona o d'un grup de persones acabés veient la llum.

Les impulsores de la cooperativa Compracoop van incubar el seu projecte al LabCoop: "Hem rebut respostes reals a les nostres necessitats, s'han pres seriosament el nostre projecte quan només era una idea i ens han permès explicar-lo a gent experta de diferents àmbits i, per tant, a obtenir crítiques constructives que ens han ajudat a fer-lo créixer", explica Ramon Borràs. Per a Lúcia Martín, artífex de Llogam, el LabCoop també ha estat una fita clau: "Ha representat l'empenta necessària perquè m'ha ajudat a crear aliances, a fer xarxa i a creure que una economia social és possible".

D'exemples de laboratoris d'emprenedoria, n'hi ha diversos a l'Estat espanyol i a altres països, però, a casa nostra, el LabCoop és la primera

experiència que uneix el cotreball, la formació i la consultoria des d'un vessant transformador. Ho resumeixen Cèlia i Núria, de N'klôwô: "Al LabCoop, hem conegut persones amb qui, potencialment, podem col·laborar o intercooperar. També hem aprofitat els tallers i les sessions informatives i, evidentment, hem trobat un lloc físic on treballar i reunir-nos". Entre els projectes acollits al laboratori, n'hi ha d'un ventall ampli, des dels que es dediquen a l'urbanisme inclusiu, com Urban+in, fins a projectes d'essència més activista, com el Col·lectiu RETS.

"L'emprenedoria no és neutra"

"L'emprenedoria no és neutra. I el LabCoop va néixer com una aposta per posicionar el discurs de l'economia social i solidària en el camp de l'emprenedoria social, sovint ocupat i copat per discursos més liberals", manifesta Guernica Facundo Vericat, una de les impulsores del laboratori. Segons ella, fa molts anys que les persones emprenen socialment, però encara cal fer molta feina per visibilitzar aquesta mena de projectes.

El LabCoop defineix els projectes d'emprenedoria social com aquells que cobreixen necessitats de consum, de finançament i de treball i que, sovint, també responen a necessitats socials latents, emergents o greument presents fent servir una fórmula de governança democràtica, coherent amb els valors de la responsabilitat, l'equitat i la sostenibilitat. "Nosaltres parlem d'emprenedoria cooperativa no tant per la fórmula jurídica, sinó per aquests valors cooperatius que només poden ser presents des de la col·lectivitat", matisa Guernica. Per a aquesta consultora, no totes les cooperatives fan emprenedoria social ni

Som energia és un projecte de consum cooperatiu amb vocació massiva

-
Som energia

tots els projectes emprenedors han de tenir una fórmula cooperativa, tot i que, si la tenen, són més coherents que si es basteixen amb fórmules mercantilistes, individualistes o assistencialistes.

Un exemple clar d'èxit d'emprenedoria social cooperativa és Som energia, un grup de gent agrupada per canviar radicalment el model de consum energètic que construeix un projecte de consum cooperatiu amb vocació massiva. Si bé aquest és un exemple emblemàtic de l'emprenedoria transformadora, hi ha exemples situats a l'altre pol que mostren una manera

- Els moviments socials són, alhora, semàfors i caldo de cultiu per a l'emprenedoria social -

liberal d'entendre l'emprenedoria. És el cas dels programes de suport a les emprenedores finançats per entitats que tenen comportaments dubtosos en els camps social, ambiental, polític o econòmic. Aquesta mena de programes, que el LabCoop no comparteix, han proliferat arran de la crisi, de la mateixa manera que l'emprenedoria basada en la necessitat en lloc de l'oportunitat.

La idea amb sentit

"Perquè una idea funcioni calen, com a mínim, tres ingredients: que tingui un equip al darrere que aposti per la idea i hi destini tot el seu temps; un model de negoci ben fet que en garanteixi la viabilitat, i la ubicació en un entorn, com si fos un hàbitat o una tribu, que afavoreixi la relació

amb altres projectes", explica Guernica, convençuda que les oportunitats es troben arran de la intercooperació. "Si el LabCoop no estigués ubicat al carrer Casp 43, al costat de projectes d'economia solidària consolidats, probablement no tindria el mateix valor", conclou.

No hi ha cap gen emprenedor

L'emprenedoria no és un gen, és una actitud vital. Així pensa Guernica i les seves companyes del LabCoop. "Tot-hom pot emprenedor, però no totes hi estem disposades: potser no ens ve de gust, no tenim referents, sentim que no és el moment o no hem pogut practicar les habilitats", reflexiona. I afegeix: "Dues de cada tres emprenedores tenen un antecedent familiar. Ho has vist a casa i això vol dir que, a mesura que practiquem competències emprenedores, les enfortim i, si no les practiquem, ens anem auto-limitant". Una lògica que el nostre país, amb poca tradició emprenedora, s'ha encarregat d'accentuar.

Els valors dels moviments socials

Les activitats econòmiques que responen als valors dels moviments socials tenen un terreny abonat per créixer, com exemplifica Som Energia. Tant les impulsores del LabCoop com les de l'EstArter coincideixen que els moviments socials són la punta d'un iceberg: expressen de manera molt visible el sentiment de part de la població i ens donen pistes sobre quines són les necessitats de la gent. "Els moviments socials són, alhora, semàfors i caldo de cultiu per a l'emprenedoria social", declara Guernica; i conclou: "Si un projecte emprenedor imaginés un producte hipotecari amb la sensibilitat que reclama la PAH tindria un camí llarg per recórrer".